

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

Рейтинги прозорості та підзвітності міст – 2020

Аналітичний звіт

Трансперенсі Інтернешнл Україна – акредитований представник глобального руху Transparency International, що комплексно підходить до розробки та впровадження змін задля зниження рівня корупції.

ТІ Україна започаткувала програму **«Transparent cities/Прозорі міста»** у 2017 році. Її мета – подолати корупцію на місцевому рівні та запровадити найкращі практики прозорості та підзвітності.

Програма щорічно формує Рейтинг прозорості 100 найбільших міст України. Експерти аналізують відкритість міських рад за показниками в 14 сферах. За результатами дослідження вони надають рекомендації та консультують міськради щодо впровадження найкращих практик прозорості та підзвітності місцевої влади. За чотири роки середній показник прозорості міст підвищився на 59,5 %.

У 2020 – 2022 роках у межах програми «Transparent cities/Прозорі міста» ТІ Україна за підтримки Європейського Союзу в Україні реалізує проєкт «Transparent Cities: електронна платформа взаємодії громадян та місцевої влади для забезпечення підзвітності та належного врядування». У його межах створено онлайн-платформу прозорості та підзвітності місцевої влади.

Керівниця проєкту: Олена Огороднік

Команда:

Вікторія Онищенко, Євген Саполович, Ігор Костіцин, Тетяна Рясна, Марія Сокольчук, Денис Селін, Іван Спринь, Ксенія Нежива, Мирослав Сімка, Юрій Кузько

Літературна редакторка: Мар'яна Добоні

Дизайн: Катерина Кисла

Аналітична записка підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю ГО «Трансперенсі Інтернешнл Україна» і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

ti-ukraine.org • transparentcities.in.ua

Зміст

1. Вступ.....	02
2. Ключові висновки дослідження.....	03
3. Методології дослідження.....	05
а. Методологія прозорості.....	05
б. Методологія підзвітності.....	06
4. Прозорість: результати рейтингування—2020.....	07
5. Підзвітність: результати рейтингування—2020.....	13
6. Прозорість і підзвітність: порівняння показників.....	16
7. Ключові рекомендації для втілення міськими радами.....	19

Вступ

Трансперенсі Інтернешнл Україна започаткувала програму «Transparent cities/Прозорі міста» у 2017 році. Команда програми розробила методологію та запровадила щорічне рейтингування прозорості 100 найбільших міст України. Його головна мета – подолання корупційних ризиків на місцях через впровадження законодавчих вимог і найкращих практик оприлюднення публічної інформації.

Під **прозорістю** ми розуміємо стан, за якого громадянам забезпечується право й здатність мати доступ до інформації, а органи влади займають проактивну позицію в цьому процесі. Проведення щорічного вимірювання дозволяє з'ясувати, чи дотримуються міські ради нормативних вимог у сфері муніципальної прозорості, оцінити рівень імплементації найкращих практик прозорості та сформулювати рекомендації для поліпшення ситуації.

Проте ухвалення нормативно-правових актів – це передумова, але не гарантія ефективного контролю і співпраці громадян з органами місцевого самоврядування (ОМС). Щоб дослідити практичний вимір виконання нормативних вимог і фактичний стан залученості населення в процесі розробки та ухвалення управлінських рішень, команда програми «Transparent cities/Прозорі міста» спільно з командами організації громадянського суспільства (ОГС) «Платформа Громадський Контроль» та «Центр громадського моніторингу та досліджень» започаткувала новий напрям – дослідження підзвітності.

Підзвітність – це явище, тісно пов'язане з прозорістю, проте не тотожне їй. Під **підзвітністю** ми розуміємо стан відносин між ОМС та громадянами, за якого громадяни мають реальну можливість бути залученими та впливати на процеси вироблення політик, контролювати й перевіряти діяльність ОМС, а ті зобов'язані публічно звітувати про свою діяльність.

Ми розробили методологію підзвітності та апробували її в межах пілотного дослідження 10 міст України. За методологією укладено Рейтинг підзвітності, до якого ввійшли 50 міст України – 5 міст-лідерів Рейтингу прозорості 100 найбільших міст України 2019 року та ще 45 міст у порядку спадання кількості населення¹. Також ми створили онлайн-платформу «Transparent cities», яка дозволила залучити активних мешканців, представників ОГС та ОМС до вимірювання стану підзвітності міст через оцінювання у форматі публічних відгуків.

Вимірювання прозорості та підзвітності міст здійснювалося у період з листопада по грудень 2020 року. У I кварталі 2021 року команда програми оприлюднює результати четвертого вимірювання стану прозорості 100 найбільших міст України та першого Рейтингу підзвітності 50 міст України.

Пандемія COVID-19 підсвітила наявні пробіли в діяльності місцевої влади та дозволила поглянути на проблеми відкритості під новим критичним кутом, водночас ускладнивши оцінювання через неможливість фізичної присутності на засіданнях ОМС, правові колізії й інші непередбачувані перепони.

У цьому звіті ми аналізуємо прогрес 100 міст у виконанні рекомендацій з підвищення прозорості та фіксуємо стартові позиції 50 міст у напрямі підзвітності в 14 сферах місцевого самоврядування: інформація про роботу ОМС, доступ та участь, закупівлі, житлова політика, бюджетний процес, фінансова та матеріальна допомога і гранти, соціальні послуги, кадрові питання, антикорупційна політика та професійна етика, землекористування та будівельна політика, комунальні підприємства, комунальне майно, освіта, інвестиції та економічний розвиток.

¹ Два міста Луганської області (Северодонецьк і Лисичанськ) не включені до рейтингування підзвітності, оскільки повноваження ОМС у них здійснюють військово-цивільні адміністрації. Індикатори підзвітності розроблені для оцінювання діяльності виборних міських рад і їхніх органів, тому ці міста наразі не можуть бути оцінені в межах рейтингування. Натомість до оцінювання включені Ніжин (наступне за розміром місто) та Рубіжне (для репрезентації Луганської області).

Ключові висновки дослідження

• Прозорість

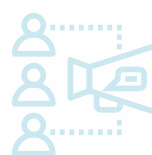
- Міста продовжують втілювати рекомендації щодо принципів прозорості. Середній рівень прозорості міст – 47,7 бала. Для порівняння: у 2017 році він становив 29,9, отже, за чотири роки рейтингування середній показник зріс на 59,5 %.
- Незважаючи на позитивну динаміку, темпи зростання прозорості міст знижуються. У 2018 році загальний рівень прозорості в розрізі 100 міст підвищився на 38,5 %, у 2019 році – на 10,4 %, а у 2020 році – на 4,4 %.
- У 2020 році вперше в історії вимірювання прозорості два міста перетнули позначку 80 балів та потрапили до категорії «прозорих» – це Маріуполь і Львів, які набрали 86,6 та 85,2 бала зі 100 відповідно. Окрім того, до п'ятірки лідерів увійшли Дрогобич (78,1), Вінниця (76,7) і Тернопіль (75,2).
- Серед 100 міст, що оцінюються, лише два непрозорі (0–19 балів) – Ізмаїл (18,3) та Ново-московськ (14,8).
- 57 міст показали позитивний приріст. Найбільше балів (22) додав Володимир-Волинський (49,6 → 71,6), за ним Конотоп (19,6 → 38,6) і Фастів (30,2 → 49,0).
- Зростання в балах не завжди гарантує вищу рейтингову позицію, оскільки конкуренція між містами збільшується. Цьогоріч свою позицію в Рейтингу підвищили 41 місто. Найбільше – Фастів (з 87 на 41 місце), Нововолинськ (86 → 47), Лозова (92 → 54). Лідер приросту в балах, Володимир-Волинський, піднявся на 27 позицій і опинився у першій десятці міст за рівнем прозорості.
- У 2020 році найбільший середній показник прозорості спостерігається у сферах «Освіта» (66,3 %), «Кадрові питання» (65,2 %), «Доступ та участь» (63,5 %). Найбільший приріст порівняно 2019 роком – у прозорості освіти (53,8 → 66,3 %) і фінансової допомоги (45,5 → 57,6 %), а в кадрових питаннях й доступі та участі показник навпаки зменшився на 2–3 %. Найменш прозорою четвертий рік поспіль залишається сфера житлової політики, хоч вона й показала невелике зростання (23,2 → 26,0 %).

• Підзвітність

- Середній показник міст у першому рейтингуванні підзвітності – 12,5 бала. Мінімальний бал – 3 (у Ковеля й Дніпра), а максимальний – 32 (у Маріуполя). 45 міст увійшли до категорії «непідзвітних», 5 – «переважно непідзвітних».
- П'ятірка лідерів цьогорічного Рейтингу підзвітності: Маріуполь (32 бали), Львів і Покров (22 бали), Біла Церква (21 бал), Чернівці (20 балів). Найнижчі бали у Ковеля (3), Дніпра (3) і Шостки (4).
- Найвищі середні показники виконання у сферах «Кадрові питання» (39,0 %), «Антикорупційна політика і професійна етика» (30,0 %) і «Землекористування та будівельна політика» (23,1 %). Найменше принципи підзвітності втілені у сферах «Закупівлі», «Фінансова та матеріальна допомога, гранти», «Соціальні послуги», «Інформація про роботу ОМС» і «Житлова політика» (1,5–3,0 %).

• Прозорість + підзвітність

- Порівняно результати 50 міст, які брали участь в обох рейтингуваннях. Середні показники прозорості обраних 50 міст дещо вищі, ніж усіх 100 міст (наприклад, середня кількість балів – 54,4 проти 47,7).
- Середній показник підзвітності в чотири рази нижчий за показник прозорості 50 міст у 2020 році (54,4) і у 2,5 раза – порівняно з 2017 роком (34,4), коли було укладено перший Рейтинг прозорості.
- Аналіз показав, що прозоріші міста мають вищу ймовірність бути також більш підзвітними. Деякі винятки (наприклад, нижча позиція Чернівців у Рейтингу прозорості) пояснюються різною вагою сфер / індикаторів у підсумковому балі, а також обсягом інформації, наданої команді з різних міст.
- Не встановлено зв'язок між середніми показниками виконання індикаторів прозорості й підзвітності в різних сферах.
- Значна відмінність у балах міст між прозорістю й підзвітністю зумовлена кількома факторами:
 - новизна методології і проведення першого рейтингування підзвітності;
 - методології вимірювання прозорості і підзвітності базуються як на законодавчих вимогах, так і належних практиках. Використані в новій методології підзвітності та оновленій методології прозорості належні практики були менш відомими для муніципалітетів, тому зафіксовано нижчий рівень виконання індикаторів, що мають рекомендаційний характер або передбачають технічні рішення для адаптації до карантину;
 - розрив між формальною і практичною відкритістю ОМС.

Методології досліджень

Методології вимірювання прозорості та підзвітності є взаємодоповнюваними та демонструють комплексний рівень відкритості ОМС.

Обидві методології містять перелік індикаторів у 14 сферах діяльності ОМС: «Інформація про роботу ОМС», «Доступ та участь», «Закупівлі», «Житлова політика», «Бюджетний процес», «Фінансова та матеріальна допомога, гранти», «Соціальні послуги», «Кадрові питання», «Антикорупційна політика та професійна етика», «Землекористування та будівельна політика», «Комунальні підприємства», «Комунальне майно», «Освіта», «Інвестиції та економічний розвиток».

Набори індикаторів обох методологій є універсальним та комплексним методом оцінювання готовності місцевої влади долати наявні корупційні ризики. Вони можуть застосовуватися незалежно від величини міста чи громади.

Прозорість

[Методологія вимірювання прозорості](#) розроблена громадською організацією «Трансперенсі Інтернешнл Україна», акредитованим представником глобального руху Transparency International, спільно з Інститутом Політичної Освіти на основі адаптованої методології вимірювання муніципальної прозорості Transparency International Slovakia.

Оцінювання міст за методологією проводиться щорічно та демонструє рівень прозорості міських рад 100 найбільших за чисельністю населення міст у межах підконтрольної уряду території України за підсумками року. Протягом року можуть оприлюднюватися попередні результати оцінювання міст, проте на підсумкові річні показники ці дані не впливають.

Щорічно методологія адаптується відповідно до змін у законодавстві та аналізу зворотного зв'язку щодо окремих компонентів вимірювання. Зміни 2020 року зумовлені вдосконаленням методології задля отримання більш надійних результатів оцінювання міст. У співпраці з представниками Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) розроблено та додано нові індикатори, покликані ідентифікувати можливі порушення в організації роботи з питань запобігання та виявлення корупції в ОМС. Основні зміни в методології прозорості 2020 року такі:

- актуалізовано нормативно-правову базу індикаторів;
- усунуто дублювання індикаторів шляхом об'єднання або видалення тих, що повторюються;
- переглянуто вагу індикаторів на підставі чітко визначених критеріїв;
- змінено назву сфери «Професійна етика та конфлікт інтересів» на «Антикорупційна політика та професійна етика» та додано індикатори здійснення антикорупційної діяльності ОМС.

Детальніше з новою методологією можна ознайомитися [в окремому документі](#), а з переліком змін у порівнянні з 2019 роком – [у порівняльній таблиці](#).

Рейтинг прозорості укладається за загальною сумою балів, набраних містом за 86 індикаторами у 14 сферах. Максимальна кількість балів, яку місто може отримати, становить 100. Позиція кожного міста в Рейтингу визначається відносно до інших міст. У разі однакової підсумкової кількості балів міста отримують однакову позицію в Рейтингу.

Максимальна кількість балів, яку місто може отримати за окремий індикатор, коливається від 0 до 2. Серед індикаторів є як прості, які оцінюються щонайбільше 1 балом, так і складні, за належне виконання яких місто може отримати максимально 2 бали (детальніше [в методології](#)).

Підзвітність

[Методологія вимірювання підзвітності](#) розроблена командою програми «Transparent cities/Прозорі міста» громадської організації «Трансперенсі Інтернешнл Україна», акредитованим представником глобального руху Transparency International, спільно з командами ОГС «Платформа Громадський Контроль» та «Центр громадського моніторингу та досліджень».

Індикатори методології підзвітності сфокусовані на практичних аспектах діяльності ОМС та їхньої співпраці з громадою, як-от доброчесності при проведенні конкурсів на посади й при здійсненні закупівель, можливості реального доступу громадян до засідань ОМС і громадських слухань, детальному звітуванні про ефективність роботи, виявленні й розслідуванні посадових правопорушень тощо. Методологія підзвітності налічує 47 індикаторів у 14 сферах діяльності ОМС.

У межах дослідження створена [онлайн-платформа «Transparent cities/Прозорі міста»](#), завдяки якій активні мешканці міст, представники ОГС та ОМС отримали можливість долучитися до оцінювання рівня виконання індикаторів методології підзвітності та залишити відгуки про результати оцінювання, а представники місцевої влади – реагувати на коментарі, комунікувати свою позицію та визначати пріоритетні зони розвитку своїх громад.

Так, зареєстровані користувачі можуть залишати на платформі деталізовані відгуки в спеціальній формі про стан виконання індикаторів і додавати підтверджувальні матеріали (документи, фото-, аудіо-, відеозаписи, посилання); представники ОГС у своїх особистих кабінетах – верифікувати та публікувати відгуки; а представники ОМС – створювати особисті кабінети для оперативного реагування на відгуки й комунікацію з мешканцями. Кожен релевантний відгук з необхідними для перевірки підтверджувальними матеріалами ми врахували при укладанні Рейтингу підзвітності 50 українських міст.

Рейтинг підзвітності укладається за загальною сумою балів, набраних містом за 47 індикаторами у 14 сферах. Максимальна кількість балів, яку місто може отримати, становить 100. Позиція кожного міста в Рейтингу визначається відносно до інших міст. У разі однакової підсумкової кількості балів міста отримують однакову позицію в Рейтингу. Максимальна кількість балів, яку місто може отримати за окремий індикатор, коливається від 0 до 4. Серед індикаторів є прості, які оцінюються щонайбільше 1 балом, складні (до 2 балів) і комплексні, за належне виконання яких місто може отримати 4 бали (детальніше в [методології підзвітності](#)).

Методологія підзвітності вперше апробована в межах пілотного оцінювання підзвітності десяти міст України восени 2020 року. Детальніше з результатами дослідження можна ознайомитися в [аналітичній записці](#).

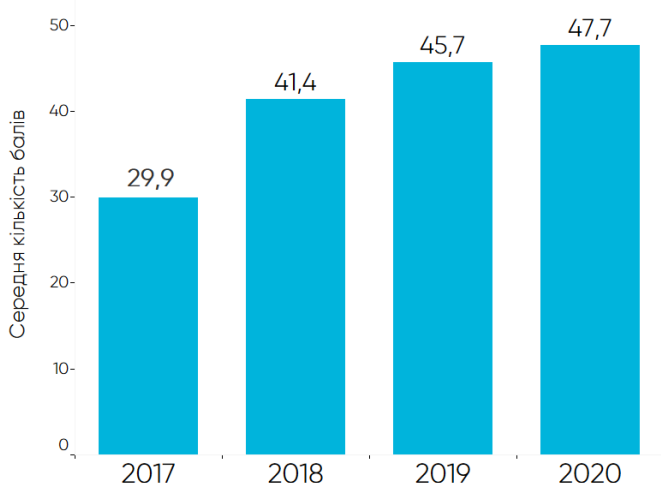
Прозорість: результати рейтингування—2020

Міста стають дедалі прозорішими. З часу останнього вимірювання, проведеного аналітиками програми «Transparent Cities/Прозорі міста» наприкінці 2019 року, середній бал зріс до 47,7. Порівняно з даними першого оцінювання цей показник у півтора раза більший (у 2017 році він становив 29,9). Це означає, що муніципалітети щороку продовжують оприлюднювати нові набори даних й оновлювати вже наявні, поліпшують функціонали своїх вебсайтів, впроваджують найкращі практики та дослухаються до рекомендацій програми для підвищення рівня прозорості.

Цьогоріч середній показник приросту прозорості становить 4,4 %. Наскільки він значний порівняно з попередніми роками? У 2019 році він дорівнював 6 %, у 2018 році – 38 %. Попри позитивну динаміку темпи підвищення прозорості міст знижуються. Це зумовлено кількома факторами.

- Проактивні міста вже виконали більшість простих рекомендацій методології, які не вимагають ухвалення нормативно-правового чи іншого акта; консультацій; додаткових фінансових, часових, технічних чи людських ресурсів. Складні індикатори впроваджуються повільніше. Негативна динаміка в 43 місті також погано вплинула на загальний показник приросту.
- Щорічно методологія адаптується до вимог законодавства та зворотного зв'язку щодо окремих компонентів вимірювання. Зокрема, у методології прозорості 2020 року враховані зміни в нормативно-правових актах, які регулюють сфери антикорупційної політики, закупівель, комунального майна тощо. Адаптація діяльності ОМС до актуалізованих вимог може вимагати додаткових часових, фінансових, технічних і людських ресурсів. У підсумку – на момент проведення оцінювання не всі індикатори методології прозорості втілені містами рівною мірою (детальніший аналіз реалізації нових індикаторів у другій частині цього розділу).

Графік 1. Динаміка середнього показника прозорості, 2017–2020

Конкуренція на верхівці Рейтингу щороку стає все запеклішою. Цьогоріч уперше з початку рейтингування одразу два міста – Маріуполь і Львів – перейшли до категорії «прозорих», одержавши за результатами оцінювання 86,6 та 85,2 бала відповідно. До п'ятірки лідерів також потрапили Дрогобич (78,1), Вінниця (76,7) і Тернопіль (75,2).

Порівняно з результатами рейтингування 2019 року, загальний бал Маріуполя і Львова зріс приблизно на 12 балів. Поліпшення стосуються різних сфер та індикаторів, проте є й дещо спільне. Найбільший приріст у містах спостерігається у сфері «Житлова політика». Якщо у 2019 році виконання показників у цій сфері для двох міст було на рівні 20–50 %, то у 2020 році Маріуполь і Львів реалізували їх повністю. Міські ради у 2020 році розробили систему електронної реєстрації заяв на житло, забезпечили оприлюднення та повноту даних про житлові приміщення комунальної форми власності, публікували анонси всіх засідань громадської комісії з житлових питань та протоколи за їх підсумками. Також приріст балів спостерігається у сферах «Освіта», «Соціальні послуги» і «Землекористування та будівель-

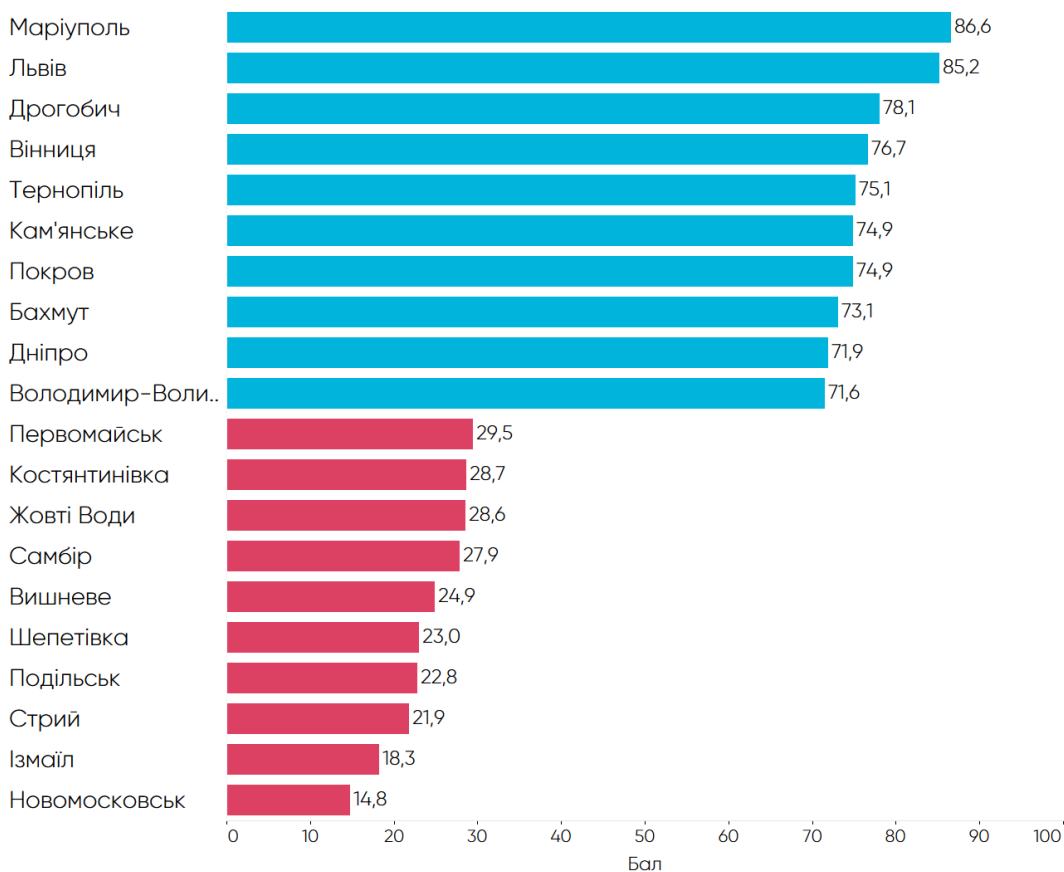
на політика», зокрема завдяки впровадженню нових електронних інструментів для реєстрації дітей до закладів позашкільної освіти, подання й відстежування заяв на отримання послуг у соціальних установах, а також отримання паспортів прив'язки тимчасових споруд. Обидва муніципалітети також змогли майже повністю втілити рекомендації у сфері «Антикорупційна політика та професійна етика» – як ті, що були наведені в попередніх версіях методології, так і нові, які стосуються роботи з викривача-ми й прозорої діяльності уповноважених з питань запобігання корупції органів/ осіб.

Дрогобич і Тернопіль натомість показали падіння сукупних оцінок на 1–2 бали, але все одно опинилися серед найпрозоріших міських рад. Зокрема, Тернопіль втратили бали в закупівлях (оскільки не втілили новий індикатор про ринкові консультації), а Дрогобич і Тернопіль – у доступі й участі (Дрогобич – через непроведення бюджету участі у 2020 році, а Тернопіль – через несвоєчасне оприлюднення порядків денних). Однак виконання індикаторів більшості сфер зросло або лишилося на стабільно високому рівні: усі три міста мають 100 % виконання у таких сферах, як «Кадрові питання» та «Освіта», 80 % і вище – «Бюджетний процес», «Комунальне майно» й «Інформація про роботу ОМС».

Покров, як і Дрогобич, не втримав першість у Рейтингу, проте втратив більше балів й опинився на шостому місці (79,1 → 74,9). Найбільше його результат погіршився у сфері «Землекористування» (через «пакетне» голосування земельних питань у міськраді, непроведення публічних аукціонів відчуження землі й відсутність детальних планів території). Однак варто відзначити загальний високий рівень виконання більшості сфер і що місто – одне з небагатьох, які втілили всі вимоги сфери «Антикорупційна політика і професійна етика».

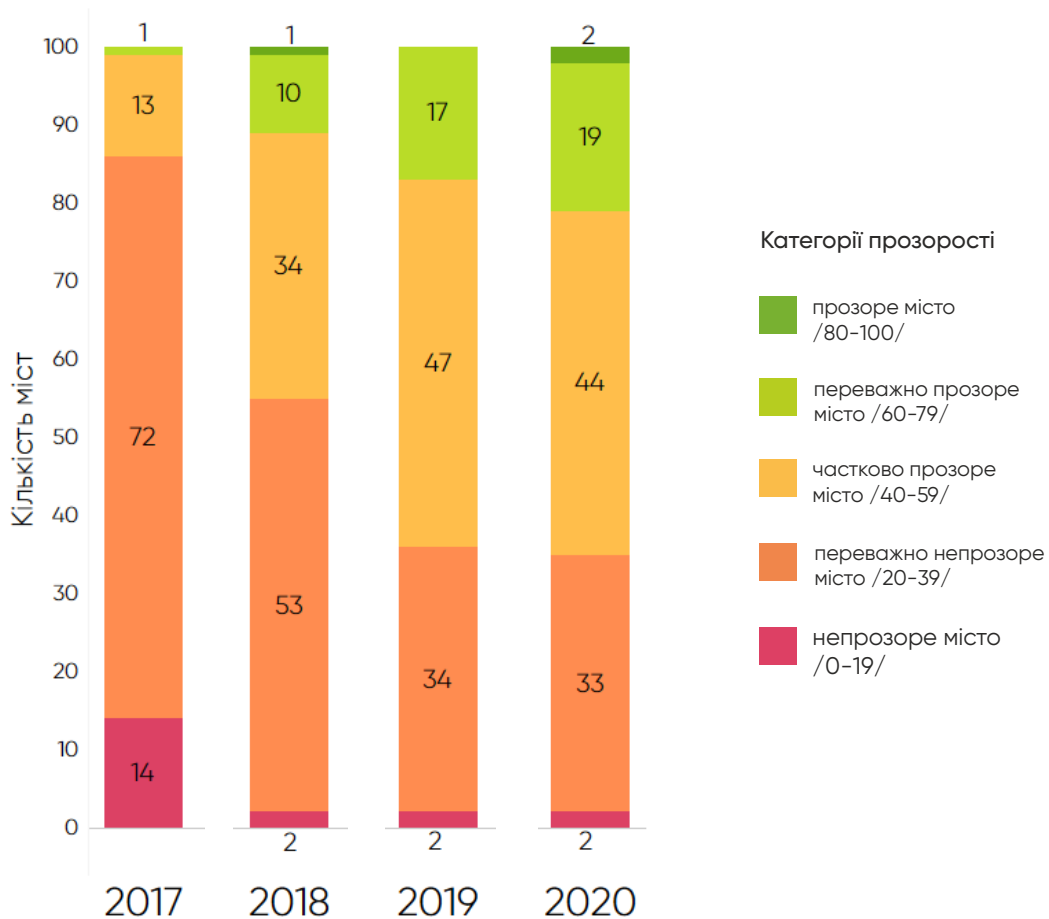
Два останні міста рейтингової таблиці – Ізмаїл і Новомосковськ – набрали менше ніж 20 балів та ввійшли до категорії «непрозорих», причому Новомосковськ перебував у цій категорії три з чотирьох років оцінювання, а Ізмаїл – потрапив уперше через погіршення результатів порівняно з 2019 роком. Максимальний відсоток реалізації вимог у кожній з 14 досліджуваних сфер в обох містах не перевищує 55%. До п'ятірки найменш прозорих міст також ввійшли Стрий (21,9), Шепетівка (23,0) і Подільськ (22,8), хоча вони й подолали позначку 20 балів та потрапили до категорії «частково непрозорих».

Графік 2. 10 найбільш і найменш прозорих міст Рейтингування-2020

Загалом зі 100 міст-учасників рейтингування 2 міста непрозорі (0–19 балів), 33 – переважно непрозорі (20–39 балів), 44 – частково прозорі (40–59 балів), 19 – переважно прозорі (60–79 балів) і 2 – прозорі (80–100 балів). Щороку кількість частково прозорих, переважно прозорих і прозорих міст зростає. У 2017 році у цих трьох групах було всього 14 міст зі 100, у 2019 – 64, а цьогооріч – уже 65 міст подолали позначку непрозорості.

Графік 3. Розподіл міст за категоріями прозорості, 2017-2020

57 міст отримали приріст від 0,5 до 22 балів порівняно з попереднім рейтингуванням. Проте через конкуренцію зростання в балах не гарантує вищої загальної позиції, тому відносну позицію в Рейтингу підвищили всього 41 місто, 51 – втратило. Лідер приросту в балах – Володимир-Волинський (49,6 → 71,6) – цьогооріч уперше ввійшов до десятки найбільш прозорих міст, за ним ідуть Фастів (30,2 → 49,0) і Конотоп (19,6 → 38,6). У відносному показнику (місце в Рейтингу) лідером приросту став Фастів (87 → 41 місце), за ним – Нововолинськ (86 → 47 місце) і Лозова (92 → 54 місце). Ці міста поліпшили результати майже в усіх сферах, у деяких випадках зростання становить до 2–5 разів (наприклад, Фастів у сферах «Комунальне майно» і «Фінансова, матеріальна допомога та гранти»). Зростання загального балу всіх чотирьох міст відбулося завдяки поступу в різних сферах: Фастів, Нововолинськ і Володимир-Волинський втілили індикатори освіти на 70 % і більше; Нововолинськ і Володимир-Волинський мають 100 % за виконання кадрових показників. Високі показники приросту також у Калуша й Лимана, але в інших сферах вони значно погіршилися – наприклад, прозорість кадрових питань в обох містах знизилася вдвічі.

Найбільше балів за підсумками рейтингування прозорості у 2020 році втратили Лисичанськ, Вишневе, Ніжин, Житомир і Марганець – від 14 до 9,5. Окремо зазначимо, що методологія розрахована на оцінювання прозорості ОМС, тому через те, що повноваження ОМС у Лисичанську і Северодонецьку на себе перебрали військово-цивільні адміністрації, ми будемо порівнювати лише ті міста, де є діючі міські ради (однак варто згадати, що загальний бал Северодонецька цьогооріч зріс (41,2 → 51,6).

Вишневе, Ніжин, Житомир і Марганець продемонстрували погіршення або стагнацію у більшості сфер дослідження, окремі з них («Соціальні послуги», «Комунальні підприємства», «Житлова політика», «Закупівлі») втілені на третину або менше. У Вишневого найбільше падіння балів (-12,5) і найгірший загальний показник (24,9) серед згаданих міст. П'ять сфер – «Комунальне майно», «Інвестиції та економічний розвиток», «Закупівлі», «Житлова політика» і «Соціальні послуги» не мають жодного бала, а «Антикорупційна політика і професійна етика» реалізована менш ніж на 1/10. Міста мало дбають про прозорість діяльності комунальних підприємств (не оприлюднюють фінансову та операційну звітність, інформацію про керівників, їх винагороду, не мають наглядових рад), житлову політику (не оприлюднюють дані про приміщення, діяльність громадських комісій, не запроваджують електронні інструменти реєстрації заяв), сферу соціальних послуг (не оприлюднюють інформацію про соціальні установи міста і не створюють електронних інструментів подання заяв). Проте є й позитивні зрушення: Житомир, Марганець і Ніжин підвищили прозорість сфер освіти й питань фінансової допомоги інститутам громадянського суспільства й фізичним особам.

Окремі міста отримали нижче місце в Рейтингу, втративши всього декілька балів: наприклад, Жовтим Водам, Чернігову, Кам'янцю-Подільському і Горішнім Плавням було достатньо -0,1 бала, щоб опуститися на 1–10 позицій. Деякі міські ради втратили кілька позицій, навіть дещо поліпшивши загальний результат (наприклад, Бахмут, Старокостянтинів, Біла Церква). Це ще раз свідчить про посилення конкуренції у Рейтингу й мотивацію міських рад активніше оприлюднювати важливу для громад інформацію й переймати найкращі практики прозорого врядування. Окремо варто зазначити, що аналіз даних не виявив зв'язку між рівнем прозорості й регіональним розподілом міст, а також їх розміром, тобто головним фактором у впровадженні змін є проактивна позиція ОМС.

Таблиця 1. Міста з найбільшим зростанням і падінням балів у 2020 році

	Кількість балів у Рейтингу прозорості – 2019	Кількість балів у Рейтингу прозорості – 2020	Зміна балу	Позиція в Рейтингу прозорості – 2019	Позиція в рейтингу прозорості – 2020
Володимир-Волинський	49,6	71,6	22	37	10
Конотоп	19,6	38,6	19	98	69
Фастів	30,2	49	18,8	87	41
Лозова	26,4	44,7	18,3	92	54
Нововолинськ	30,6	47,1	16,5	86	47
Марганець	42,0	32,6	-9,4	53	87
Житомир	66,1	56,2	-9,9	12	26
Ніжин	59,4	47,6	-11,8	18	44
Вишневе	37,4	24,9	-12,5	67	95
Лисичанськ	48,7	35	-13,7	39	80

Окрім середніх показників реалізації вимог містами уваги заслуговують й тенденції, які існують у сферах й індикаторах дослідження. Найбільш втілювана сфера цього року – «Освіта», її показники зросли в середньому на 12,6 % (до 66,3 %). Так, 93 міста зі 100 забезпечили можливість батькам подати заяву на зарахування дитини до дитячого садка та/або школи онлайн, більшість з них також використовують ресурси з відкритою чергою розподілу дітей у дошкільні заклади. Деякі міста (наприклад, [Конотоп](#)) у зв'язку з карантинном вперше ввели електронну реєстрацію у заклади освіти або повністю перейшли на неї. Ми сподіваємося, що після його завершення новація у цій галузі будуть лише поглиблюватися.

Натомість середня оцінка наступних найбільш втілюваних сфер – «Кадрові питання» і «Доступ та участь» – зменшилася на 2–3 %. На сфері «Доступ та участь» варто зупинитися окремо з огляду на її важливість. Так, вимоги вчасного оприлюднення проектів рішень і повних порядків денних засідань міських рад дотримуються гірше (у середньому на 10–25 %); окрім того, проекти рішень нерідко видаляють після їх ухвалення, що унеможлиблює порівняння. Також не всі міськради в нормативно-правових актах гарантують безперешкодний доступ громадян до засідань постійних комісій і координаційного органу, якщо такий створено. Найчастіше обмеження стосуються можливості проведення закритих засідань за згоди більшості, навіть без уточнення кола питань, які можуть бути розглянуті в закритому режимі, або кола осіб, які можуть бути присутні або брати участь. У випадку постійних комісій такі обмеження наявні в положеннях і регламентах 28 міських рад, погоджувальних органів – 13. Вимоги у вказаних вище індикаторах є особливо важливими для прозорості місцевого самоврядування, оскільки дотримання принципів гласності, процедур і термінів оприлюднення інформації є обов'язковою передумовою для того, щоб громадяни могли відстежувати й реагувати на процес розробки й ухвалення нормативних актів, які безпосередньо стосуються їхніх інтересів. Ми сподіваємося, що міські ради докладуть зусиль задля усунення можливих перешкод для участі громади в ухваленні рішень.

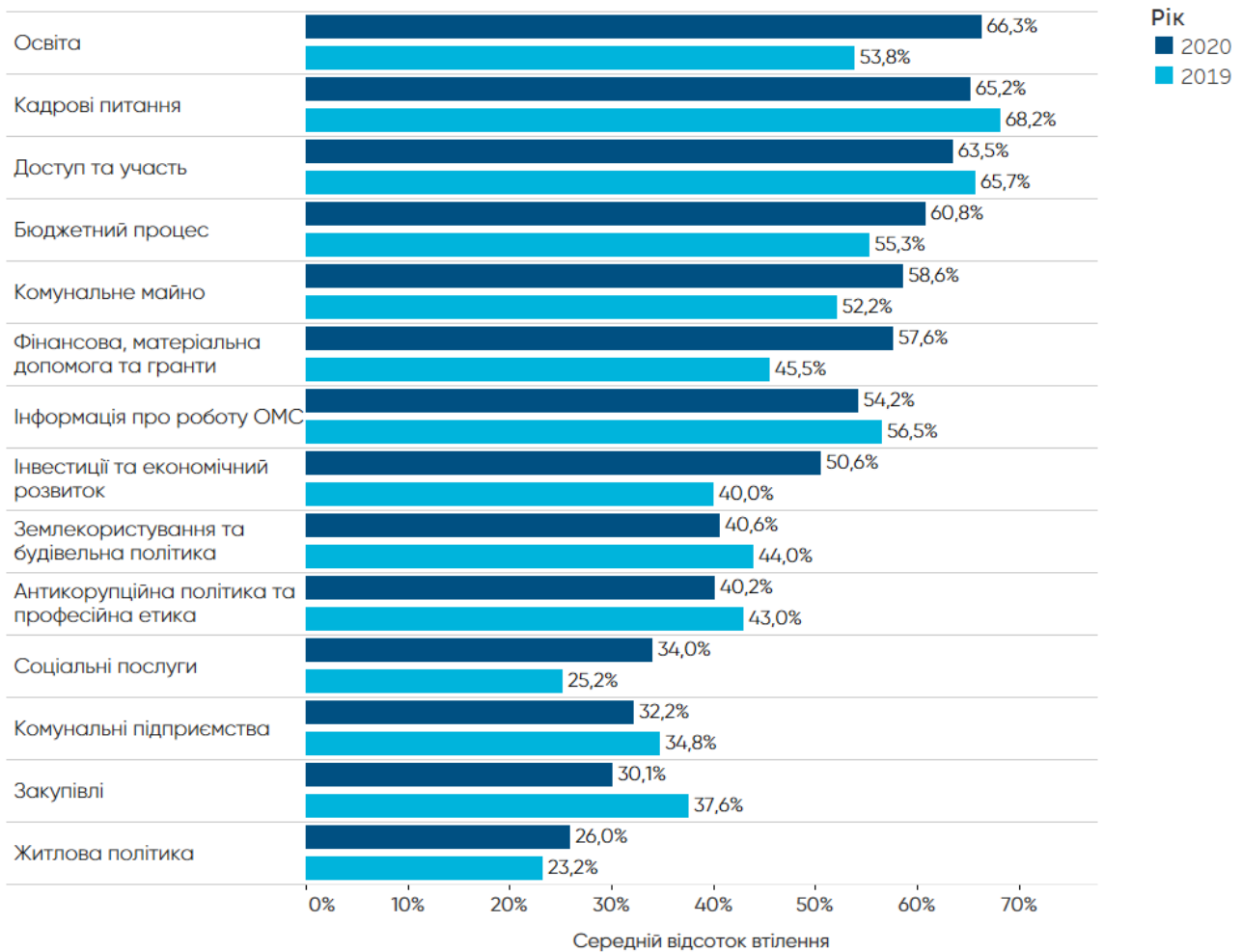
Загалом середній відсоток реалізації восьми сфер цього року перетнув позначку 50 % («Кадрові питання», «Доступ та участь», «Освіта», «Бюджетний процес», «Комунальне майно», «Інформація про роботу ОМС», «Комунальне майно», «Фінансова, матеріальна допомога та гранти», «Інвестиції та економічний розвиток»). У 2017 році такий показник мала лише одна сфера («Освіта»), минулого року – п'ять. Деякі вимоги із цих сфер – як-от вчасне оприлюднення точних порядків денних і проектів рішень або проведення аукціонів на розміщення сезонної торгівлі – через складність або нерегульованість центральними нормативно-правовими актами виконуються порівняно гірше. Проте міські ради докладають значних зусиль для поліпшення й підтримки рівня реалізації багатьох індикаторів: абсолютна більшість муніципалітетів проводять і висвітлюють конкурси бюджету участі, оголошують вакансії у виконавчі органи, оприлюднюють проекти регуляторних актів, протоколи засідань органів, чисельні звіти й набори даних, інформацію про міських голів.

Найнижчі показники у таких сферах, як «Закупівлі», «Житлова політика», «Комунальні підприємства» і «Соціальні послуги». Ці сфери представники ОМС найчастіше називали найбільш складними для втілення, і вони лишаються у списку найменш реалізованих з року в рік. У житловій політиці вимоги до даних про чергу (квартирний облік) й інформації про громадську комісію з житлових питань виконані частково або повністю третьою міських рад. У сфері комунальних підприємств найнижчий рівень виконання індикаторів, які стосуються утворення наглядових рад і проведення конкурсів на посади директорів комунальних підприємств, тобто ті, що не регламентуються законодавством. У сфері прозорості комунальних підприємств низький показник реалізації індикаторів також зумовлений великою кількістю розпорядників інформації, не всі з яких однаково активно її оприлюднюють. Найменш виконуваний індикатор у цьому році оцінюванні (втілено всього шістьома міськими радами) у сфері закупівель і стосується інформації про передзакупівельні ринкові консультації. Попри зміни до [Закону України «Про публічні закупівлі»](#) (п. 4 ст. 4) про консультації з представниками ринку для підготовки закупівель, наразі мало міськрад скористалося такою можливістю або робить це відкрито.

Водночас показники навіть у двох найменш виконуваних сферах («Соціальні послуги» і «Житлова політика») зросли в середньому на 3–9%, тобто навіть у найскладніших сферах місцевого самоврядування помітні зрушення.

Окремо варто сказати, що сфера, яка в попередніх методологіях мала назву «Професійна етика та конфлікт інтересів», була вдосконалена й доповнена. Тепер вона називається «Антикорупційна політика та професійна етика», оскільки здебільшого зосереджена на діяльності уповноважених органів із запобігання корупції. Середній рівень реалізації сфери – 40,2%. Найбільш втілені індикатори (більш ніж на половину) – оприлюднення інформації про політичну приналежність депутатів і створення / визначення уповноваженої особи (підрозділу) з питань запобігання й виявлення корупції (нормативна вимога, закріплена в [Законі України «Про запобігання корупції»](#)). Проте, наприклад, питання етики депутатів закріплено в актах лише 69 міських рад зі 100, посадовців – 51, ще менше – працівників комунальних підприємств.

Графік 4. Середній відсоток виконання сфер прозорості, 2019–2020

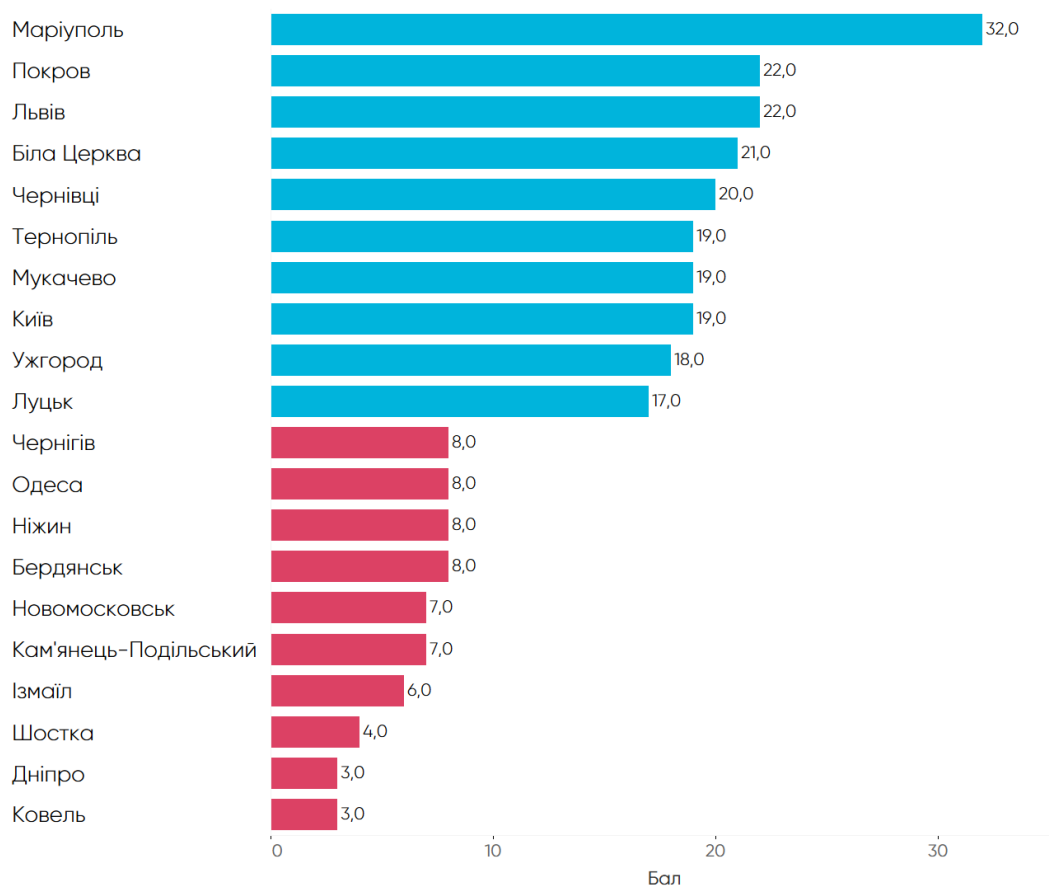

Підзвітність: результати рейтингування—2020

Результати оцінювання підзвітності демонструють серйозний розрив між практичною відкритістю діяльності ОМС (допуск до засідань органів, налагодження діалогу з громадою, звітування) і більш формальними вимогами (оприлюднення даних, забезпечення роботи сайту), з яких переважно складається методологія прозорості. Середній показник підзвітності цього року чотверо менший за прозорість (12,5 проти 54,4 бала)².

Лідери рейтингування підзвітності 2020 року: Маріуполь, який лідирує з відривом 10 балів (32,0 бали загалом), Львів і Покров (по 22,0 бали), Біла Церква (21,0) та Чернівці (20,0). Мінімальна оцінка – у Ковеля й Дніпра (3,0 бали), Шостки (4,0), Ізмаїла (6,0), а також Новомосковська і Кам'янця-Подільського (по 7,0). Водночас через однакову кількість балів чимало учасників розташувалося на однакових сходинках: наприклад, другу поділили Покров і Львів, а 29-ту – аж дев'ять міст (Рубіжне, Херсон, Павлоград, Олександрія, Кам'янське, Кривий Ріг, Бровари, Запоріжжя, Бердичів).

Графік 5. 10 найбільш і найменш підзвітних міст Рейтингування–2020

У структурі підсумкової оцінки міст-лідерів є декілька спільних рис. По-перше, значна частина підсумкової оцінки (до 10 балів) пов'язана з виконанням індикаторів сфери землекористування. Найбільш виконувані серед лідерів Рейтингу вимоги стосуються оприлюднення інтерактивних карт і геопросторових даних зовнішньої реклами і тимчасових споруд. Оскільки скарг на незаконну рекламу

² Тут і далі при порівнянні двох рейтингів наводяться показники прозорості 50 міст, які одночасно є учасниками рейтингування підзвітності (а не всіх 100 міст-учасників рейтингування прозорості). Таке пряме порівняння є більш коректним, однак середні показники 50 міст дещо відрізняються від показників 100 міст.

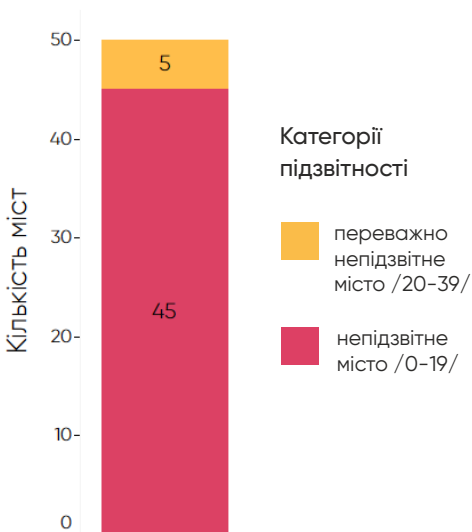
або тимчасові споруди не надходило й у медіа не знайдено інформації про такі порушення, чотири з п'ятих міст отримали за кожен індикатор по 2–4 бали. Маріуполь, Львів, Покров, Біла Церква і Чернівці також отримали по 2 бали у сфері комунальних послуг, оскільки не зафіксовано порушень термінів і процедури розгляду скарг і звернень громадян. Усі міста-лідери принаймні частково реалізували вимоги сфери «Антикорупційна політика й професійна етика». Львів, Чернівці і Маріуполь затвердили нормативні документи у сфері етики депутатів, посадових осіб місцевого самоврядування і працівників комунальних підприємств, де прописані санкційні механізми в разі порушень. Покров і Біла Церква дотрималися рекомендацій методології лише стосовно службовців органів самоврядування і працівників комунальних підприємств.

З іншого боку, між містами з верхівки списку є й досить багато відмінностей. Сфера «Доступ та участь» реалізована всіма лідерами на 2–3 бали з 13 можливих, проте завдяки різним індикаторам: усі дотримуються частини вимог відкритості засідань постійних комісій (доступ громадян, онлайн-трансляції), однак Біла Церква втратила бал за індикатор через не завжди вчасне анонсування. Маріуполь виконав головні вимоги відкритості засідань сесій міської ради, Львів і Чернівці – виконавчого комітету. Покров і Маріуполь забезпечують доступ до інформації на власних офіційних вебсайтах для людей з вадами зору за допомогою спеціальної версії.

Маріуполь єдиний у Рейтингу втілює рекомендації щодо відкритого розгляду заяв на службове житло. Лише два міста – Маріуполь і Біла Церква – втілюють індикатор, який стосується прозорого виведення житла зі статусу службового і його приватизації. Покров і Маріуполь єдині з першої п'ятірки міст виконали частину вимог сфери «Бюджетний процес»: вони дотримуються основних вимог щодо публічного звітування представників ОМС про виконання бюджету, а також реалізували всі проекти-переможці конкурсу громадського бюджету 2019 року. Нарешті, лише дві міськради (Маріуполь і Покров) достатньо активно комунікують на платформі з питань публічних закупівель DOZORRO (надали відповідь на понад 80 % звернень і відгуків).

Щодо міст на останніх позиціях у Рейтингу (Кам'янець-Подільський, Новомосковськ, Ізмаїл, Шостка, Дніпро, Ковель), то всі вони виконують принаймні один індикатор у сфері землекористування (оприлюднюють перелік земельних ділянок для здійснення забудови, ведуть реєстр містобудівних умов і обмежень). Проте про конкретні тренди говорити неможливо, оскільки загалом кожне місто-аутсайдер виконує 1–4 індикатори.

Графік 6. Міста за категоріями підзвітності

Загальну картину підзвітності добре описує класифікація міст відповідно до категоріальної шкали підзвітності. Залежно від підсумкової оцінки міста могли потрапити до однієї з п'яти категорій – від «непідзвітних» (0–19 балів) до «підзвітних» (80+ балів). За підсумками першого рейтингування підзвітності 45 міст увійшли до категорії «непідзвітних», лише п'ять лідерів, мова про яких йшла вище, подолали позначку 20 балів й одержали статус «переважно непідзвітних». Для порівняння: за результатом першого рейтингування прозорості 2017 року тільки 13 міст зі 100 подолали позначку 49 балів й отримали статус «частково прозорих», до категорії «переважно прозорих» (60+ балів) тоді потрапило лише одне місто (Львів).

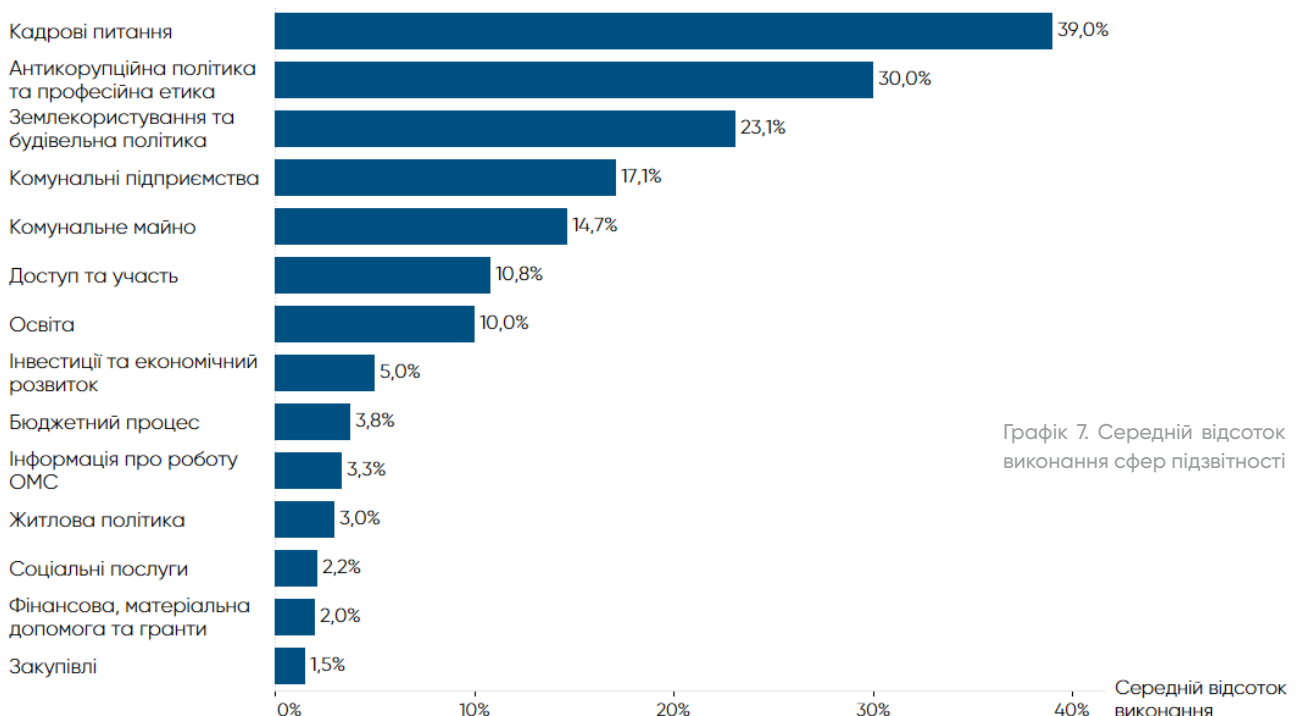
Найбільш виконувани в середньому сфері – «Кадрові питання» (39,0 %), «Антикорупційна політика і професійна етика» (30,0 %), «Землекористування й будівельна політика» (23,1 %). Найменш втілені – «Закупівлі», «Фінансова, матеріальна допомога і гранти», «Соціальні послуги», «Інформація про ро-

боту ОМС» (від 1,5 до 3,3 %) – мають майже однаково низький відсоток виконання всіма містами незалежно від позиції в Рейтингу. Однак, якщо всі лідери рейтингування втілюють принаймні частково 10 з 14 сфер, то міста з найнижчими показниками – лише 4.

З чим пов'язаний низький рівень виконання вимог методології? По-перше, вимоги методології нові і лише частково ґрунтуються на нормах законодавства. Більша частина індикаторів вимагає впровадження численних найкращих практик і рішень, які не регулюються нормативно-правовими актами центральних органів влади. По-друге, дизайн методології сфокусований на меншій, ніж у прозорості, кількості багаторівневих індикаторів. Більшість з них вимагає дотримання низки вимог і не передбачає попередніх оцінок, щоб максимально ускладнити одержання балів за їх часткове втілення. По-третє, у підзвітності є велика диспропорція у виконанні індикаторів з різних категорій. Ті індикатори, які регулюються нормативно-правовими актами центральних органів влади, виконуються значно краще за ті, які демонструють «найкращі практики». Те саме стосується індикаторів, які передбачають певну адаптацію до карантинних умов (проведення онлайн-трансляцій, зворотний зв'язок через комп'ютер), порівняно з тими, які подібних нововведень не вимагають. Міськради мають зайняти проактивну позицію у впровадженні практик, що допомагають зберегти демократичні процеси за жорстких епідемічних обмежень, враховуючи ризики повторного локдауна. Четверта причина – розрив між декларованою і фактичною відкритістю ОМС – детальніше розглянута в третьому розділі.

Задля розуміння показників міст варто звернути увагу на виконання окремих сфер та індикаторів. Сфера «Доступ та участь» є центральною для дослідження, бо вимірює фактичну доступність ОМС для жителів громад. Ідеться про можливість брати участь у засіданнях, відвідувати звітування міського голови й одержувати відповіді на петиції. Середній рівень її виконання – усього 10,8 %, оскільки більшість міських рад не виконують одну або декілька вимог, щоб отримати бали в цій категорії. Типові приклади невиконаних вимог – відсутність онлайн-трансляцій, невчасне анонсування або повна відсутність анонсів чи планів роботи. Також зафіксовані численні скарги від журналістів і місцевих активістів на перешкоджання вільному доступу громадян до засідань міської ради та її органів, за що муніципалітети отримували 0 балів.

Жодне місто не одержало максимальну оцінку за індикатори A01–A05, які стосуються відвідування засідань органів і публічного звіту міського голови. Міськрадам не вдалося системно підійти до питання обробки онлайн-звернень громадян. Проблема налагодження прямого зв'язку між громадянами в часи пандемії, постала не лише в Україні. ОМС деяких країн, наприклад [Великої Британії](#) та [Канади](#), впроваджують нові практики дистанційної комунікації задля забезпечення зв'язку з громадянами в умовах пандемії COVID-19.

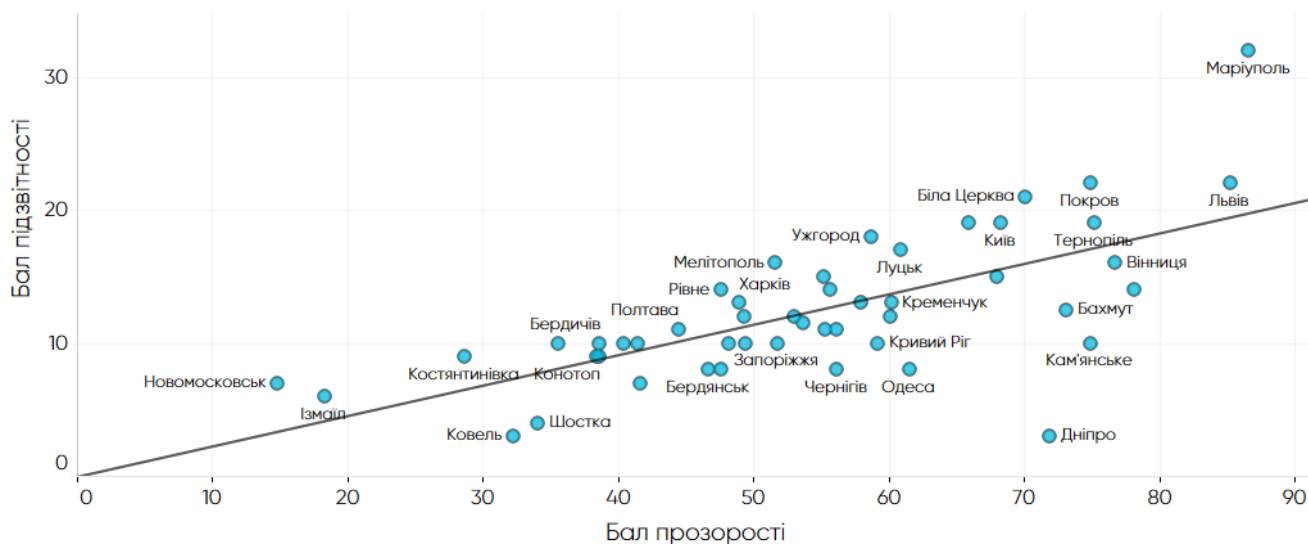

Прозорість і підзвітність: порівняння показників

Як зазначено в попередньому розділі, рівень підзвітності оцінених міських рад виявився значно нижчим за прозорість. Так, середній показник підзвітності в рейтингуванні 2020 року становить 12,5 бала, тоді як щорічний показник прозорості серед 50 міських рад – 54,4 (найнижчий – 34,4 бала – був у 2017 році).

Попри розрив у балах, між прозорістю і підзвітністю прослідковується позитивна кореляція³: міста, які мають вищий бал у Рейтингу прозорості, більш вірогідно отримують вищий бал у Рейтингу підзвітності. Це демонструє діаграма розсіювання, на якій більшість міст зосередилися навколо прямої, що показує зростання прозорості одночасно зі зростанням підзвітності.

Графік 8. Діаграма розсіювання оцінок прозорості й підзвітності у 2020 році

Проте в даних є й викиди⁴: Маріуполь має дещо більше співвідношення балів порівняно з іншими містами, а Дніпро, Шостка й Ковель навпаки показали значно гірші результати в підзвітності відносно до результатів прозорості.

У цих винятків є дві основні причини. По-перше, вага кожної зі сфер у рейтингах прозорості та підзвітності відрізняється. Так, Луцьк одержав 10 з 17 балів за публікацію наборів даних у сфері землекористування (і відсутність зафіксованих порушень щодо невідповідності даних дійсності). Ще 4 – оскільки не було виявлено порушень у роботі комунальних підприємств зі зверненнями, а також при встановленні тарифів на послуги в комунальних некомерційних підприємствах і комунальних закладах. Загалом у сфері землекористування та містобудування більшість міст одержало 40–80 % від підсумкової оцінки.

Друга причина – різні інформаційні ресурси і громадська активність у містах. Поки що громадськість лише починає долучатися до активного оприлюднення інформації на [онлайн-платформі «Transparent cities»](#). Відповідно, відомості надаються нерівномірно. У результаті при рейтингуванні могли бути не враховані порушення, фактично притаманні місту, проте не зафіксовані, оскільки, наприклад, у ньому менше активних незалежних ЗМІ, які оперативно висвітлюють проблеми цього населеного пункту.

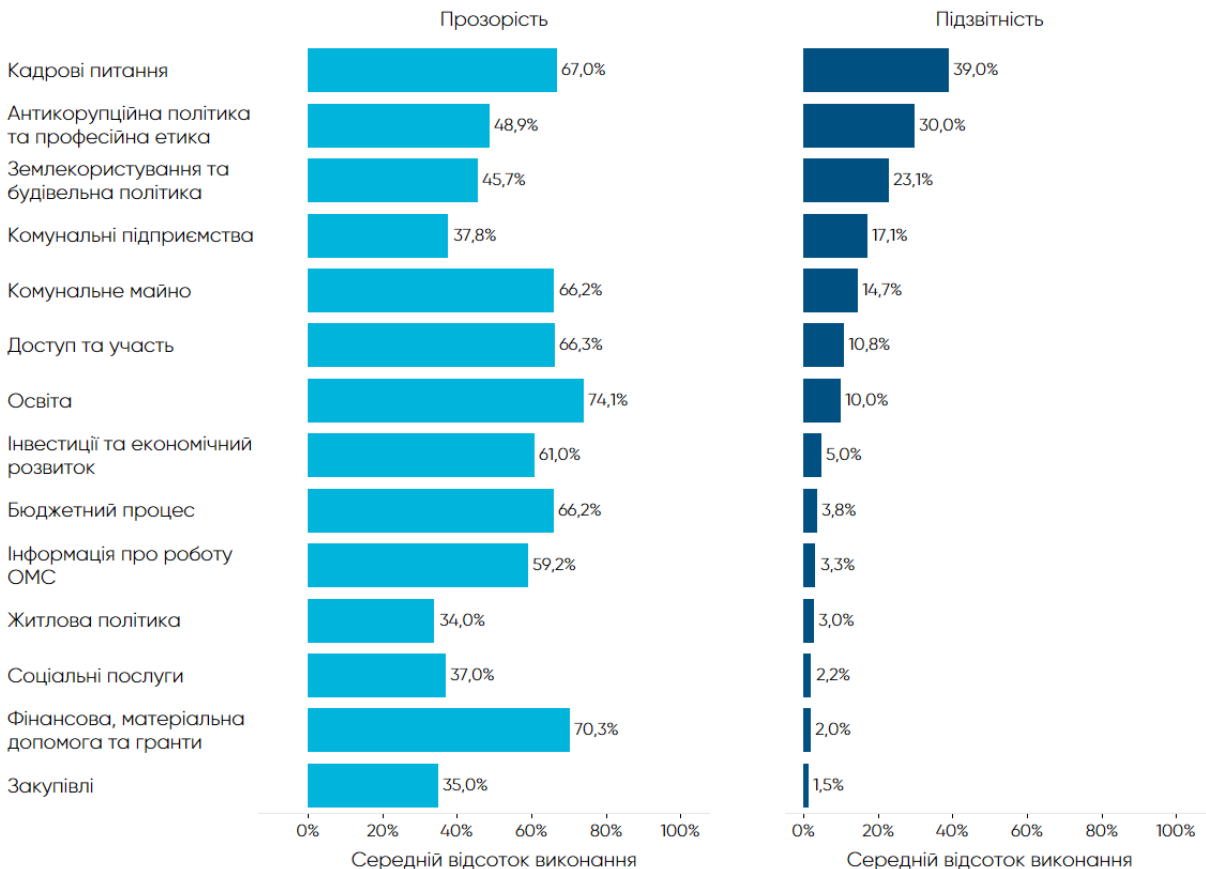
³ Коефіцієнт кореляції Пірсона 0,678, р-значення 7.039e-08.

⁴ Результати вимірювань, які сильно відхиляються від переважної частини значень.

Найбільш виконувана сфера підзвітності – «Кадрові питання» – є третьою за виконанням у прозорості. Друга, третя і четверта сфери за рівнем втілення в підзвітності («Антикорупційна політика і професійна етика», «Землекористування і будівельна політика», «Комунальні підприємства») – серед менш виконуваних у прозорості. Типово найменш втілені сфери прозорості – «Закупівлі», «Житлова політика», «Соціальні послуги» – також серед найменш втілених у підзвітності (усього лише 1,5–3,0 % у середньому).

Якщо порівнювати виконання сфер за п'ятіркою лідерів, то в антикорупції найбільший середній рівень втілення у підзвітності (80%), далі йдуть житлова політика, кадрові питання й землекористування (близько 40%). Чіткий зв'язок із виконанням вимог прозорості в першій п'ятірці міст не прослідковується.

Графік 9. Порівняння середнього відсотку виконання сфер у підзвітності й прозорості за 50 містами

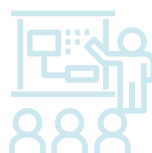

Як уже згадано в розділі «Підзвітність: результати рейтингування–2020», є кілька основних причин відставання сфер підзвітності від прозорості. Перша – різні вимоги методологій. Деякі індикатори підзвітності – своєрідна «надбудова» прозорості, проте більшість з них перевіряють зовсім інші аспекти 14 сфер діяльності ОМС, до того ж часто не є прямими вимогами законодавства.

Друга причина – дизайн методології. Підзвітність передбачає менше попередніх оцінок і меншу кількість індикаторів. Вимоги типового індикатора жорсткіші, ніж у прозорості. Це робиться для того, щоб мінімізувати можливість формального виконання індикаторів, яке не несе користі громаді або користь якого є мінімальною.

Третя причина полягає у розриві між формальною і практичною відкритістю. На ній варто зупинитися детальніше. Виконання індикаторів прозорості є передумовою, а не гарантією виконання індикаторів підзвітності. На практиці виявлені численні порушення і недоліки, наприклад сумісництво депутатського мандата і посади в ОМС, незаконно встановлені тимчасові споруди і реклама, що не зазначені на картах, відсутність онлайн-трансляцій, факти обмеження доступу до засідань тощо. Усе це суттєво знижує оцінку підзвітності.

У межах виконання окремих індикаторів різниця особливо разюча. Наприклад, з 50 міськрад-учасниць рейтингування підзвітності 11 міських рад мають зареєстрований кабінет у DOZORRO (згідно з індикатором T01 прозорості) та ухвалили документ, який зобов'язує замовників відповідати на звернення на платформі, проте лише два з них (Покров і Маріуполь) відповідають принаймні на 80 % відгуків і звернень (T01 підзвітності). 39 з 50 міст не мають дискримінаційних положень, які обмежують участь громадськості в засіданнях постійних комісій (A01 прозорості), однак тільки у дев'яти містах – Києві, Луцьку, Львові, Маріуполі, Мукачеві, Одесі, Покрові, Чернівцях й Слов'янську – забезпечено основні передумови та/або не зафіксовано перешкоджань доступу громадян. Подібна ситуація прослідковується і із засіданнями координаційного органу міських рад. Проведення бюджетних слухань регламентується в нормативно-правових актах 30 міст з 50, але лише два (Мелітополь і Тернопіль) провели їх у 2020 році онлайн або із забезпеченням онлайн-трансляцій; більшість міських рад розробляли й ухвалювали бюджетні рішення взагалі без консультацій з громадами.

Ключові рекомендації для втілення міськими радами

Результати цього річного дослідження продемонстрували дві основні тенденції. Перша – формальна прозорість далеко не завжди підкріплюється практикою. Друга – загальний приріст сповільнився, і учасники рейтингування прозорості в категоріях «переважно непрозорих» і «частково прозорих» повільно наздоганяють міста з більшою кількістю балів. Щоб подолати ці дві проблеми, міські ради мають продемонструвати політичну волю, бажання вдосконалюватися і ставати відкритішими до мешканців громад. Щоб допомогти ОМС підвищити рівень прозорості та підзвітності, наша команда підготувала низку рекомендацій.

- Використовувати електронні інструменти зв'язку та надання послуг, щоб адаптувати місцеві процеси до вимог дистанціювання під час пандемії. Наприклад, проводити громадські слухання за допомогою відеозв'язку, надати жителям громади можливість ставити питання перед засіданням дистанційно або впровадити використання платформи для реєстрації дітей до закладів шкільної та дошкільної освіти.
- Пристосовувати вебсайти до потреб жителів громад, робити їх доступнішими, зокрема забезпечити інтуїтивний доступ до основних розділів, створити зручну систему пошуку нормативно-правових актів, новин і оголошень. Зробити вебсайти інклюзивними, зокрема створити версію для людей з порушеннями зору.
- Користуватися готовими електронними інструментами, які покликані спростити розробку і втілення складних технічних рішень, як-от: платформа [EDEM](#), [Дизайн-система державних сайтів України](#), [Портал відкритих даних](#), [DOZORRO](#) тощо.
- Втілити рекомендації, які містяться в індикаторах прозорості й підзвітності, зокрема:
 - Вчасно оприлюднювати проекти рішень й повні порядки денні засідань міської ради та виконавчого комітету.
 - Анонсувати заходи (публічне звітування міського голови й представників ОМС, конкурси на посади й розподіл коштів, обговорення) й засідання ОМС завчасно й оновлювати плани роботи органів міської ради.
 - Забезпечити безперешкодний доступ до засідань ОМС для громадян і журналістів із дотриманням карантинних вимог. Усунути формальні перешкоди для участі громадян у засіданнях органів (норми, які передбачають обмежене коло присутніх осіб або можливість проведення закритих засідань).
 - Забезпечити онлайн-трансляції (зі збереженням відеозапису) засідань органів самоврядування, конкурсних комісій, громадських обговорень і слухань.
 - Оприлюднювати актуальну інформацію про громадський бюджет (бюджет участі), зокрема стан реалізації проектів-переможців. Сприяти втіленню проектів, які перемогли в конкурсі, протягом наступного календарного року після проведення конкурсу.
 - Створити систему електронної реєстрації заяв на житло. Оприлюднювати актуальні дані квартирної обліку й житла, яке перебуває в комунальній власності, зокрема про вільні приміщення, надання службового житла, виведення зі статусу службового й приватизацію.

- Зареєструвати кабінет на порталі публічних закупівель DOZORRO й ухвалити нормативно-правовий акт, який зобов'язує замовників, підпорядкованих міській раді, відповідати на звернення й відгуки громадян. Контролювати дотримання цього акта.
 - Фіксувати скарги, які надходять до розпорядників публічних коштів і міської ради стосовно закупівель, проводити внутрішні перевірки та оприлюднювати результати на офіційному вебсайті.
 - Ухвалити етичний кодекс (або відповідний розділ в іншому нормативно-правовому акті) депутатів міської ради, а також службовців місцевого самоврядування й працівників комунальних підприємств. Етичний кодекс має містити принципи недискримінації та гендерної рівності, а також передбачати санкційні механізми в разі порушення норм його суб'єктами.
 - Створити геопортал міста. Розробити й опублікувати на ньому інтерактивні карти з генеральним планом, планами зонування, детальними планами територій, а також розташуванням рекламних конструкцій і комплексною схемою тимчасових споруд.
 - Проводити публічні обговорення з важливих для громади питань, зокрема бюджету, тарифів на послуги комунальних підприємств і установ й інших регуляторних актів.
 - Оприлюднювати актуальну звітність комунальних підприємств й публічно представляти звіти, а також інформацію про договори і проплати на Єдиному вебпорталі використання публічних коштів.
 - Оприлюднювати дані у форматах, які підлягають автоматичному зчитуванню та обробці. Навіть попри факт оприлюднення на офіційному вебсайті «відкритими» не вважаються, наприклад, таблиці у форматі PDF або зображення карти у PNG, адже їх не можна переглянути через програми для роботи з даними.
 - Розробити положення й призначити керівників комунальних підприємств на основі відкритих конкурсів.
- Втілювати найкращі практики прозорості й підзвітності за прикладом міст-учасників рейтингувань з високими показниками. У цьому можуть допомогти підсумкові дані оцінювань, які оприлюднюються на сайті після оголошення результатів оцінювання. Незабаром команда програми «Transparent Cities/Прозорі міста» оновить збірку належних практик, куди ввійдуть найкращі приклади втілення індикаторів прозорості та підзвітності.

Трансперенсі Інтернешнл Україна

04053, м. Київ,
вул. Січових Стрільців, 37-41, 5 поверх
тел.: 044 360 52 42

ti-ukraine.org

